

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,

Ректор університету

Сергій ПАНЧЕНКО

«13» травня 2022 р.

ПРОГРАМИ

індивідуальної усної співбесіди на основі

повної загальної середньої освіти

Харків – 2022

ЗМІСТ

Українська мова	3
Математика	8
Історія України	12

УКРАЇНСЬКА МОВА

Вступ

Програма для вступних випробувань з дисципліни «Українська мова» призначена для абітурієнтів, які вступають на основі повної загальної середньої освіти.

Пропонована програма створена з урахуванням основних положень Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, та програми незалежного оцінювання з української мови та літератури, яка затверджена Міністерством освіти і науки України 03.02.2016 року №77 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти».

Предмет дисципліни – всі розділи української граматики. Матеріал для програми підготовлений з урахуванням цілей навчання, що зумовлені специфікою освітніх та пізнавальних потреб абітурієнтів УкрДУЗТ, майбутніх можливих фахівців у галузі залізничного транспорту.

Мета індивідуальної усної співбесіди

Оцінити ступінь підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів з української мови з метою конкурсного відбору для навчання у вищих навчальних закладах.

Завдання індивідуальної усної співбесіди – оцінити знання вступників з основних положень сучасної української граматики: морфології, синтаксису, пунктуації, які передбачаються державною програмою з української мови.

Абітурієнти повинні знати:

- основні поняття і визначення всіх розділів сучасного українського правопису;
- зміст мовних понять і термінів;
- мовні явища, закономірності, правила орфографії та пунктуації;
- значення мовних одиниць та особливості їх функціонування;

Абітурієнти повинні вміти:

- застосовувати в текстах всі правила з орфографії, морфології, синтаксису та пунктуації;
- розпізнавати мовні явища й закономірності;
- аналізувати, групувати, класифікувати, систематизувати мовні явища;
- відрізняти випадки правильного використання мовних засобів від помилкових;
- розуміти значення й особливості функціонування мовних одиниць;
- створювати власні висловлювання з певною комунікативною метою;
- виражати мовними засобами свій духовний світ, популяризувати українською мовою цінності української та світової культури.

Зміст програми

1 Українська мова

1.1 Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія. Алфавіт. Наголос. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення йо,ьо.

Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків.

Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах.

Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис н та nn у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови.

1.2 Лексикологія. Фразеологія Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі й нові слова. Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми.

1.3 Будова слова. Словотвір Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова.

1.4 Морфологія Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні й загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Невідмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок (у власних чоловічих та жіночих іменах).

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення (проста і складна форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних

дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого і найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Службові частини мови Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні і підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиночні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.

Частка як службова частина мови. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Правопис вигуків.

1.5 Синтаксис Словосполучення та речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами та частинами складного речення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення непоширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення, звертань)

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом і присудком.

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот.

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні).

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.

Речення зі звертанням.

Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення.

Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки - непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні.

Складне речення. Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення. Розділові знаки в складносурядному реченні.

Складнопідрядне речення. Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові).

Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них. Безсполучникове складне речення. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом.

Критерії оцінювання

Індивідуальна усна співбесіда з української мови складається з 11 питань. 10 питань у тестовому вигляді з чотирма варіантами відповідей та 1 питання відкритої форми. Одинадцять питань відкритої форми, тобто потрібно надати розгорнуту відповідь. В залежності від правильності та рівня надання розгорнутої відповіді питання відкритої форми оцінюється від 0 до 10 балів. Загальна кількість балів, яку можна отримати за індивідуальну усну співбесіду складає 200 балів. Тривалість індивідуальної усної співбесіди 15 хвилин.

За результатами індивідуальної усної співбесіди, яка передбачає очне або дистанційне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з української мови комісія виставляє оцінку за шкалою 100-200 або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Таблиця переведення кількості правильних відповідей індивідуальної усної співбесіди з української мови до шкали 100-200

Відповідь на питання	Бал за шкалою 100-200
1	100
2	110
3	120
4	130
5	140
6	150
7	160
8	170
9	180
10	190
11	200

Література:

- 1 О. Авраменко О. Українська за 20 уроків. Базовий курс для вдосконалення мови. – К., 2016.
- 2 Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – К., 1991.
3. Бабій І., Свистун Н. Синтаксис сучасної української мови. Самостійна та індивідуальна робота: Навчально-методичний посібник – К., 2014.
- 4 Блажко М., Омельчук С. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції Українського правопису. – К., 2020.
- 5 Бойко В.М., Давиденко Л.Д. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія – К., 2014.
- 6 Козачук Г. О. Українська мова для абітурієнтів: Навч. посібник. -2-ге вид., стер. – К., 1995.
- 7 Культура української мови / за ред. В. Русанівського. – К., 1990.
- 8 Лавринець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія – К., 2019.
- 9 Орфографічний словник української мови / За ред. О. Олійник – К., 2017.
- 10 Панченков А., Терещенко В. Український правопис у новій редакції. Методика реалізації – К., 2019.
- 11 Словник труднощів сучасної української мови. 5–11 класи – К., 2019.
- 12 Український правопис. Друге стереотипне видання. – К., 2019.

МАТЕМАТИКА

Вступ

Програма для вступних випробувань з дисципліни „Математика” призначена для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти.

Пропонована програма створена з урахуванням основних положень Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти, та програми незалежного оцінювання з математики, яка затверджена Міністерством освіти і науки України 03.02.2016 року №77 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання для осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти».

Предмет дисципліни – алгебра та початки математичного аналізу, геометрія. Матеріал для програми підготовлений з урахуванням цілей навчання, що зумовлені специфікою освітніх та пізнавальних потреб абітурієнтів УкрДУЗТ, майбутніх можливих фахівців у галузі залізничного транспорту.

Мета індивідуальної усної співбесіди

Оцінити ступінь підготовленості випускників загальноосвітніх навчальних закладів з математики з метою конкурсного відбору для навчання у вищих навчальних закладах.

Завдання індивідуальної усної співбесіди – оцінити вивчення принципів та методів, які використовуються для розв'язування математичних задач, які передбачаються державною програмою з математики.

Абітурієнти повинні знати:

- основні поняття і визначення всіх тем дисципліни; аксіоми і теореми та правила їх практичного застосування; зміст основних методів дисципліни та їх призначення для розв'язування прикладів і задач.

Абітурієнти повинні вміти:

- будувати математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ та досліджувати ці моделі засобами математики;

- виконувати математичні розрахунки (дії з числами, поданими в різних формах, дії з відсотками, складання та розв'язування пропорцій, наближені обчислення тощо);

- виконувати перетворення виразів (розуміти змістове значення кожного елемента виразу, знаходити допустимі значення змінних, знаходити числові значення виразів при заданих значеннях змінних, виражати з рівності двох виразів одну змінну через інші тощо);

- будувати й аналізувати графіки функціональних залежностей, досліджувати їхні властивості;

- розв'язувати рівняння, нерівності та їх системи, текстові задачі складанням рівнянь, нерівностей та їх систем;

- зображати та знаходити на рисунках геометричні фігури, встановлювати їхні властивості й виконувати геометричні побудови;

- знаходити кількісні характеристики геометричних фігур (довжини, величини

кутів, дуг, площі, об'єми);

- обчислювати ймовірності випадкових подій та розв'язувати найпростіші комбінаторні задачі;

- аналізувати інформацію, яка подана в різних формах (графічній, табличній, текстовій та ін.).

Зміст програми

1 Алгебра і початки аналізу

Раціональні та ірраціональні числа, їх порівняння та дії над ними.

Числові множини та співвідношення між ними.

Відношення та пропорції. Відсотки. Основні задачі на відсотки.

Раціональні, ірраціональні, степеневі, показникові, логарифмічні, тригонометричні вирази та їх тотожні перетворення.

Лінійні, квадратні, раціональні, ірраціональні, показникові, логарифмічні, тригонометричні рівняння, нерівності та їх системи. Застосування рівнянь, нерівностей та їх систем до розв'язування текстових задач.

Лінійні, квадратичні, степеневі, показникові, логарифмічні та тригонометричні функції, їх основні властивості. Числові послідовності.

Похідна функції, її геометричний та фізичний зміст. Похідні елементарних функцій. Похідна суми, добутку й частки функцій. Похідна складеної функції.

Дослідження функції за допомогою похідної. Побудова графіків функцій.

Первісна та визначений інтеграл. Застосування визначеного інтеграла до обчислення площ криволінійних трапецій.

Комбінаторні правила суми та добутку. Перестановки (без повторень), кількість перестановок. Розміщення (без повторень), кількість розміщень. Комбінації (без повторень), кількість комбінацій. Поняття ймовірності випадкової події. Найпростіші випадки підрахунку ймовірностей. Поняття про статистику. Статистичні характеристики рядів даних.

2 Геометрія

Геометричні фігури та їх властивості. Аксиоми планіметрії. Найпростіші геометричні фігури на площині.

Трикутники, чотирикутники, многокутники, коло і круг. Вписані в коло та описані навколо кола многокутники. Рівність і подібність геометричних фігур. Геометричні перетворення фігур.

Геометричні величини та їх вимірювання. Довжина відрізка, кола та його частин. Градусна та радіанна міра кута. Площі фігур.

Координати та вектори на площині. Координати точки. Координати середини відрізка. Рівняння прямої та кола. Рівні вектори. Колінеарні вектори. Координати вектора. Додавання векторів. Множення вектора на число. Кут між векторами. Скалярний добуток векторів.

Геометричні фігури. Аксиоми стереометрії. Взаємне розміщення прямих і площин у просторі. Многогранники і тіла обертання, їх види та властивості. Побудова в просторі.

Геометричні величини. Відстані. Міри кутів між прямими й площинами. Площі поверхонь та об'єми.

Координати та вектори у просторі. Координати точки. Координати середини

відрізка. Рівні вектори. Координати вектора. Додавання векторів. Множення вектора на число. Кут між векторами. Скалярний добуток векторів.

Критерії оцінювання

Індивідуальна усна співбесіда з математики складається з 11 питань. 10 питань у тестовому вигляді з чотирма варіантами відповідей та 1 питання відкритої форми. Одинадцять питань відкритої форми, тобто потрібно надати розгорнуту відповідь. В залежності від правильності та рівня надання розгорнутої відповіді питання відкритої форми оцінюється від 0 до 10 балів. Загальна кількість балів, яку можна отримати за індивідуальну усну співбесіду складає 200 балів. Тривалість індивідуальної усної співбесіди 15 хвилин.

За результатами індивідуальної усної співбесіди, яка передбачає очне або дистанційне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з математики комісія виставляє оцінку за шкалою 100-200 або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Таблиця переведення кількості правильних відповідей індивідуальної усної співбесіди з математики до шкали 100-200

Відповідь на питання	Бал за шкалою 100-200
1	100
2	110
3	120
4	130
5	140
6	150
7	160
8	170
9	180
10	190
11	200

Література:

1 Шкіль М.І., Слепкань З.І., Дубинчук О.С. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Зодіак – ЕКО, 2002. 272 с.

2 Шкіль М.І., Слепкань З.І., Дубинчук О.С. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Зодіак – ЕКО, 2006. 384 с.

3 Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу: Дворівневий підручник для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Х.: Світ дитинства, 2004. 432 с.

4 Нелін Є.П. Алгебра і початки аналізу: Дворівневий підручник для 11 класу загальноосвітніх навчальних закладів. Х.: Світ дитинства, 2005. 392 с.

5 Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенко А.К. Алгебра і початки аналізу. 10 клас: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2004. 456 с.

6 Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенко А.К. Алгебра і початки аналізу. 11 клас: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2004. 384 с.

- 7 Бевз Г.П. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Освіта, 2005. 255 с.
- 8 Шкіль М.І., Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10 кл. з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2004. 318 с.
- 9 Шкіль М.І., Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 11 кл. з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2001. 311 с.
- 10 Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенко А.К. Геометрія 10 – 11 клас: Підручник – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 288 с.
- 11 Тадеєв В.О. Геометрія. 10 клас: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2003. 384 с.
- 12 Тадеєв В.О. Геометрія. 11 клас: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. 2004. 480 с.
- 13 Бевз Г.П. та інші. Геометрія: Підручник для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Вежа, 2004. 224 с .
- 14 Нелін Є, Дворецька Л., Прокопенко Н. та ін. Зовнішнє оцінювання з математики. Інформаційні матеріали. – К: УЦОЯО, 2006. – 40 с.
- 15 Математика: Зовніш. оцінювання. Навч. посіб. із підготов. до зовніш. оцінювання учнів загальноосвіт. навч. закл. /Л.П. Дворецька, Ю.О. Захарійченко, А.Г. Мерзляк та ін; Укр. центр оцінювання якості освіти. – К., 2007. – 64 с.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Програма передбачає перевірку сформованих в учнів знань про основні політичні, соціально-економічні, культурні події, явища та процеси минулого, діяльність видатних історичних діячів, а також сформованості в учнів загальнопредметних історичних умінь. Тестові завдання мають перевіряти такі знання й уміння учнів:

- називати історичні дати, хронологічні межі, періоди найважливіших подій і процесів, поняття, місця подій, обставини, учасників, результати подій, пам'ятки культури;

- визначати хронологічні межі соціально-економічних і політичних подій, їх послідовність та синхронність, встановлювати відповідність між явищами, процесами, подіями та періодами, епохами;

- локалізувати історико-географічні об'єкти та історичні факти (події, явища, процеси) на карті;

- описувати хід, зовнішні ознаки подій, пам'ятки культури різних епох;

- характеризувати (визначати істотні характерні риси, складові, етапи, віхи) подій, явищ і процесів минулого, діяльність видатних історичних постатей;

- встановлювати відповідність між одиночними фактами і типовими загальними явищами, групувати (класифікувати) факти за вказаною ознакою;

- розпізнавати найвидатніші культурні пам'ятки, описувати їх, визначати архітектурно-стильові та мистецько-стильові відмінності пам'яток різних періодів історії України, розкривати їхнє значення в українській культурній спадщині;

- визначати найважливіші зміни, що відбувалися в житті людства, значення найважливіших подій в історії України;

- встановлювати причини та наслідки подій і явищ, оцінювати їх значення;

- давати визначення історичних понять й термінів, пояснювати їх і доречно вживати;

- працювати з історичними документами різного змісту, а саме: встановлювати відповідність між змістом фрагмента документа та певною епохою, аналізувати зміст фрагмента історичного документа та пояснювати основні ідеї, які він висвітлює.

Поняття та терміни, зазначені у програмі, учні повинні називати, визначати, оперувати ними, встановлювати відповідність з епохою, діяльністю певних політичних сил чи історичних діячів тощо. Кожне поняття чи термін згадані в програмі лише один раз, проте можуть бути конкретизовані й під час перевірки інших тем (окрім тієї, де вони безпосередньо зустрічаються). Отже, учні мають знати не тільки загальне визначення терміну, але і його конкретно-історичне значення.

Формування модерної української нації

Формування модерної української нації. Теорія та суспільні виклики першої половини XIX ст. Від етносу до нації; від Малоросії та Галицької Русі до України. «Українське питання» – проблема панівних націй. «Український проект». Чим поняття «українська нація» відрізняється від понять «українська народність» або «український етнос». Які характеристики їх визначають. Староукраїнство і українство Нового часу. Історична пам'ять – найсуттєвіший чинник формування національної свідомості. Значення фольклору та етнографії в дослідженні національних ознак українців. Пошук науково-історичних підвалин української

окремішності. Початок академічного (наукового) етапу українського визвольного руху. Російська панславістська, польська федеративна і українська слов'янофільська теорії. Шляхи мобілізації української нації в умовах модернізаційних трансформацій суспільства. Ідея соборності українських земель. Релігійно-конфесійні проблеми в національному питанні.

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій (кін. XVIII – I пол. XIX ст.)

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій наприкінці XVIII – у першій третині XIX ст. Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Національне та соціальне становище українського населення. Проникнення буржуазних рис повсякденного життя у побут мешканців міста і села. Життя великих міст. Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Політика австрійського уряду щодо українців. Національне та соціальне становище українського населення. Зміни у побуті, стилі та традиціях життя міста і села. Вплив міжнародних відносин на розвиток українських земель в першій третині XIX ст. Україна в Російсько-турецькій війні 1806–1812 рр. та Російсько-французькій війні 1812 р. Азовське козацьке військо. Початок національного відродження. Національна ідея в суспільно-політичному русі України. «Історія русів». Українська автономістська ідея. Новгород-Сіверський гурток. Українське культурне відродження на Слобожанщині. Поширення ідей Просвітництва у Західній Україні. Пробудження національного життя. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священників. «Руська трійця». Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830–1831 рр. і Україна.

Соціально-економічне життя народу та український національний рух у I пол. XIX ст.

Соціально-економічне життя народу та український національний рух у першій половині XIX ст. Сільське господарство. Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії. Повсякденне життя. Соціально-економічне становище українського населення під владою Австрійської та Російської імперій і соціальні рухи. Форми й характер протесту козаків, селян та військових поселенців. Селянські виступи під проводом У. Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р. Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті. Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи й громадсько-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. П. Куліш. М. Костомаров. Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848–1849 рр. в Австрійській імперії. Зв'язки діячів українського руху Наддніпрянщини з лідерами чеського і південнослов'янського відродження. Утворення та діяльність Головної руської ради. Українське питання на Слов'янському з'їзді у Празі. Участь українців у виборах до австрійського парламенту.

Культурне життя в українських землях в кінці XVIII – у I пол. XIX ст.

Культурне життя в українських землях наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст. Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Освіта. Київський та Харківський університети. Гімназії. Рішельєвський та Ніжинський ліцеї. Наука. Видатні вчені. Нова українська література і театр як відображення тенденцій

суспільного розвитку. Т. Шевченко, І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка. Музика, образотворче мистецтво і архітектура в пошуках українського мистецького стилю. Традиційно-побутова культура у селі та місті. Релігійне життя. Доля української жінки.

Модернізація українського суспільства у другій половині XIX ст.

Модернізація українського суспільства в середині – у другій половині XIX ст. Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосифа 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. у Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини. Поширення вільнонайманої праці. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Українські підприємці. Родини Яхненків і Смиренків. Реформи адміністративно - політичного управління 60–70-х років XIX ст. у підросійській Україні. Зміни у соціальній структурі суспільства. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Початок трудової еміграції.

Національна ідея. Українофільський культурницький і політичний етапи визвольного руху

Національна ідея. Українофільський культурницький і політичний етапи визвольного руху. Зіткнення російської, польської, німецької і австрійської національних ідей на українських землях. Українське питання, його головні засади і принципи. Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро-Угорщини. Хлопомани і народовці. Москвофільство і малоросійство. Подвійна лояльність української еліти. Український соціалізм. М. Драгоманов. Націонал-демократична течія – галицькі народовці і київські старогромадівці. Ідея територіалізму – патріотизму землі та концепт «українська політична нація». Національний соціал-демократизм. Участь представників різних етносів в українському визвольному русі.

Культурне життя України в другій половині XIX ст.

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Вищі навчальні заклади. Новоросійський університет. Наука. Наукові товариства. М. Грушевський. Література. Драматургія. Архітектура та містобудування. Живопис. Музика. Музеї. Українські підприємці-благодійники. Родини Терещенків та Харитоненків. Фольклор та декоративно-ужиткове мистецтво. Повсякденне життя: звичаї, традиції, побут. Зміни у житті українських жінок. Особливості релігійного життя.

Україна на початку XX ст.

Україна у складі Росії та Австро-Угорщини. Місце української економіки в господарському житті двох імперій. Економічна криза 1900–1903 рр. Утворення монополістичних об'єднань. Вітчизняний та іноземний капітал в економіці українських земель. Стан українського підприємництва. Індустріальна модернізація. Становище населення. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Доля жінки. Посилення міграції українського селянства. Проблеми становлення та консолідації української нації. Процес політизації українського суспільства та визвольного руху. Українські й загальноросійські політичні партії. Революційна українська партія (РУП). М. Міхновський. В. Липинський і український консерватизм. Події російської революції 1905–1907 рр. в Україні. Українська громада у Державній думі. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на українські

землі. Розвиток культури на початку ХХ ст. Освіта. Наука. Видатні вчені. Українська преса та видавництва. Здобутки майстрів літератури та мистецтва. Зміни у побуті та звичаях українців. Діяльність національних і спортивно-фізкультурних організацій. Духовні цінності українців. Церковне життя.

Україна в роки Першої світової війни. Початок української революції

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Троїстого союзу. Ставлення населення і політиків до війни. Заснування Головної української ради. Союз визволення України. Формування легіону Українських січових стрільців.

Воєнні дії на території України у 1914 р. Захоплення російськими військами Східної Галичини та Північної Буковини. Воєнні дії на території України в 1915–1917 рр. Посилення економічної та політичної кризи в Російській та Австро-Угорській імперіях. Життя на фронті й у тилу. Початок Української революції. Політичні партії в підросійській Україні. Утворення Центральної Ради. Початок українізації армії. Український національний Конгрес. I і II Універсали Центральної Ради. Зміни у політичних настроях, економічному та соціальному становищі населення. Загострення конфлікту Центральної Ради з Тимчасовим урядом Росії.

Українська державність в 1917–1921 роках

III Універсал. Проголошення УНР. Всеукраїнський з'їзд Рад. Боротьба більшовиків із УЦР. IV Універсал. Руйнація звичайного повсякденного способу життя і настрої населення в умовах загострення політичного протистояння. Мирний договір у Брест-Литовську. Вступ військ Німеччини та Австро-Угорщини на територію УНР. Гетьманський переворот. П. Скоропадський. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави і ставлення до неї в суспільстві. Анулювання Брестського миру і наступ військ РСФРР на Україну. Утворення Директорії. Відновлення УНР в умовах збройного конфлікту з радянською Росією. С. Петлюра. Трудовий конгрес. Отаманщина. Військові поразки УНР. Боротьба з денікінцями. Об'єднання українських армій. Психологічний клімат у суспільстві, знецінення людського життя. Проголошення ЗУНР. Є. Петрушевич. Створення УГА. Злука УНР і ЗУНР. Українсько-польська війна. Поглинення Північної Буковини, Бессарабії та Закарпаття іноземними державами. Запровадження радянської державності та її характер. Х. Раковський. Білий та червоний терор. Повстанський рух. Н. Махно. Падіння радянської влади у 1919 р. та її відновлення. Формальне визнання радянською Росією незалежності УСРР. «Воєнний комунізм». Радянсько-польська війна і Україна. Варшавська угода. Повстанські рухи, поразка українського визвольного руху, більшовицька окупація України. Уроки та наслідки державотворчих процесів.

Культура і духовне життя в Україні В 1917–1921 рр.

Нові тенденції та чинники розвитку культури в 1917–1921 рр. Культурні здобутки українських урядів в освітній політиці. Культурно-освітня діяльність громадських організацій. Подвижництво творців та діячів культури, їх внесок у вітчизняну й світову культуру. Діяльність більшовиків у сфері культури. Релігійне життя.

Українська СРР в умовах нової економічної політики

Внутрішнє і міжнародне становище. Державний статус України в 1921–1922 рр. Утворення СРСР. Статус УСРР у складі Радянського Союзу. Голод 1921–1923 рр. Впровадження непу в Україні. Економічне, соціальне та повсякденне життя населення в роки непу. Політика влади у царині культури. Українізація (коренізація). Ставлення влади та населення до українізації. Освіта. Кампанія з ліквідації

неписьменності. Релігійне життя в Україні. Формування нового укладу повсякденного життя.

Закріплення радянської влади в Україні (1929–1938)

Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання. Життя і побут верств і груп населення. Хлібозаготівельні кризи 1927–1929 рр. Перехід до суцільної колективізації. Розкуркулення. Доля приватних сільських господарів та їхніх господарств. Зміни у житті, побуті й психології селян. Голодомор 1932–1933 рр. в Україні – геноцид українського народу. «Закон про п'ять колосків». Хлібозаготівлі та їх суть. Масштаби та наслідки Голодомору. Зміни в соціальному складі населення. Формування партійно-бюрократичної номенклатури. Масові репресії. «Великий терор». Пропагандистський ідеал радянської людини. Зміни у масовій психології та свідомості населення. Становище у галузі освіти. Досягнення науки та гальмівні чинники її розвитку. Література і мистецтво. «Розстріляне відродження». Політика держави щодо церкви та її наслідки. Ліквідація УАПЦ.

Західноукраїнські землі в 1921–1939 рр.

Правовий статус Східної Галичини та українських північно-західних земель у складі Польщі. Осадництво. Промисловість і сільське господарство. Українська кооперація. Економічне і соціальне становище населення. Політична ситуація. «Пацифікація». Розгортання українського націоналістичного руху. Утворення Української військової організації та Організації українських націоналістів. Прояви культурного життя.

Українські землі у складі Румунії. Економічне і соціальне становище українського населення. Діяльність українських політичних партій і рухів. Культурне життя. Становище Закарпаття у складі Чехословаччини. Економічне, соціальне та культурне життя. Течії у громадсько-політичному житті українців: русофільство, русинство, українофільство. Карпатська Україна. «Карпатська Січ». А. Волошин

Україна в роки Другої світової війни.

Україна у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Вхідження Бессарабії і північної Буковини до СРСР і УРСР. Радянська окупація нових територій. Становище в Україні в 1939-у першій половині 1941 рр. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи та евакуація. Військові події 1941–1942 рр. Окупація України. Колабораціонізм. Нацистський «новий порядок». Життя населення України в умовах окупації. Концтабори та масове знищення людей. Голокост. Остарбайтери. Життя в евакуації. Рух Опору та його течії. Розгортання радянського партизанського руху. Діяльність ОУН та УПА. Початок визволення України. Бої на Лівобережжі. Звільнення Києва. Звільнення Правобережної та Південної України. Примусове виселення з Криму в східні райони СРСР татар, греків, вірмен. Завершення вигнання окупантів з України. Становище в західних областях. Завершення Великої Вітчизняної війни. Героїзм українського народу. Ціна перемоги. Культура в роки війни. Наш край у 1939-1945 рр.

Україна в перші повоєнні роки

Адміністративно-територіальні зміни. Україна в ООН та міжнародних організаціях. Внутрішньополітичне та економічне становище республіки. Відбудовчі процеси у господарстві. Голод 1946–1947 рр. Зміни в житті та побуті населення. Відновлення політики радянської влади в західних областях України. Становище церкви. Ліквідація УГКЦ. Боротьба ОУН-УПА. Операція «Вісла». Освіта. Наука. Література

і мистецтво. Становище творчої інтелігенції. Ідеологічні кампанії. Наш край у 1945-на початку 50-х рр.

Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953–1964 рр.)

Внутрішньополітичне становище України у середині 50-х рр. Стан промисловості та сільського господарства. Соціальне та економічне життя населення. Вхід Кримської області до складу УРСР. XX з'їзд КПРС і початок лібералізації. Реабілітація політичних в'язнів. Ставлення в суспільстві до діяльності М. Хрущова. Загострення боротьби серед вищого партійного керівництва України. Зміни в управлінні господарством. Розвиток промисловості. Аграрна політика у другій половині 50-х – першій половині 60-х рр. XX ст. Нові явища у соціальній сфері. Зрушення у повсякденному житті населення. Науково-технічна революція. Реформи освіти. Здобутки науки. Посилення русифікації. «Відлига» в українській літературі та у мистецтві. «Шістдесятництво» в українській культурі. Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Релігійна політика. Наш край у 1953-1964 рр.

Україна у період загострення кризи радянської системи

Ідеологічні орієнтири партійно-державного керівництва та зміни у його структурі. Конституція УРСР 1978 р. Спроби реформування економіки в другій половині 60-х років. Економічне становище УРСР у 70-ті – на початку 80-х рр. XX ст. Матеріальний рівень життя населення. Зміни в соціальній та у національній структурі населення. Здобутки і проблеми розвитку соціальної сфери. Привілейоване становище партійно-державної номенклатури. Повсякденне життя населення. Моральний стан радянського суспільства. Освіта. Стан науки: здобутки і проблеми. Розвиток літератури. Формування опозиційних течій в культурі та реакція на них влади. Суперечливі тенденції в розвитку українського мистецтва. Активізація опозиційного руху в другій половині 60-х – на початку 70-х років. Форми діяльності дисидентів. Наш край у середині 60-х- на початку 80-х рр.

Розпад Радянського Союзу й проголошення незалежності України

Причини та початок «перебудови». Чорнобильська катастрофа. Політика «прискорення» та її наслідки в Україні. Стан економіки. Рівень життя населення. Розгортання страйкового руху. Гласність та лібералізація. Зрушення у політичному житті України. Пожвавлення громадської активності. Формування багатопартійної системи. Активізація національного руху у другій половині 80-х років. Формування національних громадських організацій і об'єднань. Початок та проблеми релігійного відродження. Результати виборів до Верховної Ради УРСР і місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Україна у загальносоюзних суспільно-політичних процесах у першій половині 1991 року. Спроба державного перевороту в СРСР. Проголошення, незалежності України. Розпад СРСР. Наш край у 1985-1991 рр.

Україна в умовах незалежності

Державотворчі процеси: особливості розбудови законодавчої, виконавчої та судової влади в Україні. Участь населення у державотворчих процесах. Значення прийняття Конституції України (1996 р.). Формування партійно-політичної системи. Становлення інституту президентства в Україні. Стан господарства після розпаду СРСР. Спроби реформування економіки. Роздержавлення, приватизація та фінансова система України. Соціальне та економічне становище населення. Еміграція. Основні тенденції розвитку економіки в другій половині 90-х років. Пошуки шляхів стабілізації на початку XXI ст. Здійснення аграрної реформи. Включення населення

у ринкові відносини. Кроки до інтеграції української економіки у європейській та світовий економічний простір. Демографічні зміни. Соціальна диференціація суспільства. Міжнародні відносини. Основні чинники та особливості розвитку культури в Україні. Модернізація національної системи освіти. Основні тенденції розвитку науки. Здобутки української літератури і мистецтва. Фізична культура, спорт. Досягнення і проблеми української культури на початку XXI ст. Стан навколишнього середовища та проблеми охорони довкілля. Подолання наслідків Чорнобильської катастрофи. Міжнародне співробітництво у сфері охорони довкілля. Екологічні проблеми початку XXI ст. Основні чинники та особливості релігійного життя України в умовах незалежності. Взаємовідносини державної влади та релігійних конфесій. Основні принципи зовнішньої політики незалежної України. Ядерне роззброєння. Україна в міжнародних організаціях. Пошуки зовнішньополітичних орієнтирів наприкінці XX – на початку XXI ст.

Розвиток краю в умовах незалежності України.

Критерії оцінювання

Індивідуальна усна співбесіда з історії України складається з 11 питань. 10 питань у тестовому вигляді з чотирма варіантами відповідей та 1 питання відкритої форми. Одинадцять питань відкритої форми, тобто потрібно надати розгорнуту відповідь. В залежності від правильності та рівня надання розгорнутої відповіді питання відкритої форми оцінюється від 0 до 10 балів. Загальна кількість балів, яку можна отримати за індивідуальну усну співбесіду складає 200 балів. Тривалість індивідуальної усної співбесіди 15 хвилин.

За результатами індивідуальної усної співбесіди, яка передбачає очне або дистанційне оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з історії України комісія виставляє оцінку за шкалою 100-200 або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Таблиця переведення кількості правильних відповідей індивідуальної усної співбесіди з історії України до шкали 100-200

Відповідь на питання	Бал за шкалою 100-200
1	100
2	110
3	120
4	130
5	140
6	150
7	160
8	170
9	180
10	190
11	200

Література:

1 Алексеев Ю. М., Вертерел А. Г. Історія України.: Навчальний посібник. - К: Каравела, 2004. - 256 с.

- 2 Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. - К: Центр учбової літератури, 2007. - 535 с.
- 3 Бойко О. Д. Історія України. К: ВЦ "Академія", 2001. - 656 с.
- 4 Верига В. Нариси з історії України (кінець XVIII - початок XIX ст.). - Львів: Світ, 1996. - 448 с.
- 5 Видатні постаті в історії України (IX - XIX ст.): Короткі біографічні нариси. Історичні та художні портрети / В. І. Гусев, О. Г. Сокирко, В. Г. Червінський. - К: Вища школа, 2002. - 359 с.
- 6 Власов В.С. Історія України: 8 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / В.С. Власов. - К.: Генеза, 2008. - 304 с.: іл., карти.
- 7 Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. 8 клас: Підручник для загальноосвіт. навч.закл. / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. - Х.: АН ГРО плюс, 2008. - 256 с.: іл.
- 8 Гісем О.В. Історія України. Збірник типових тестових завдань: навч. посіб. / О.В.Гісем, О.О.Мартинюк. - К.: Український центр підготовки абітурієнтів, 2013. - 208с.
- 9 Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України. 7-9 класи: Наочний довідник / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк, О.Ф. Трухан. - К.; Харків: Веста, 2007. – 176 с.
- 10 Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. 10-11 класи: Наочний довідник / О.В.Гісем, О.О.Мартинюк. - К.;Х.: Веста, 2007. - 152 с.
- 11 Грушевський М. С. Ілюстрована історія України. - К: Наукова думка, 1992. - 642 с.
- 12 Дорошенко Д. Нарис історії України.: у 2-х томах. - К.: Глобус.1992.
- 13 Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / Редкол. В. А. Смолій та ін. - К: Вид. дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2006. - 799 с.
- 14 Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / Редкол. В. А. Смолій та ін. - К: Вид. дім Києво-Могилянської академії, Т. 1. 2007. - 799 с.
- 15 Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / Редкол. В. А. Смолій та ін. - К: Вид. дім Києво-Могилянської академії, Т. 2. 2007. - 723 с.
- 16 Історія України в особах: XIX - XX ст. / І. Войцехівська, В. Облі-цов, О. Божко та ін. - К: Україна, 1995. - 479 с.
- 17 Історія України в особах: Литовсько - Польська доба / О. Дзюба, М. Довбищенко та ін. - К: Україна, 1997. - 272 с.
- 18 Історія України в особах: Козаччина / Горобець В. М. та ін. - К: Україна, 2000. - 302 с.
- 19 Історія України: Навчальний посібник / Під загальною ред. В. А. Смолія. - К: Альтернатива, 1997. - 424 с.
- 20 Історія України: нове бачення / Під ред. В. А. Смолія. - К: Альтернатива, 2000. - 464 с.
- 21 Історія України: Посібник / за загальною ред. Г. Д. Темка, Л. С. Тупчієнка. - К.: Вид. центр "Академія", 2002. - 480 с.
- 22 Історія України: Навчальний посібник / Під ред. М. О. Скрипника. - К: Центр навчальної літератури, 2003. - 366 с.
- 23 Історія України: навчально-методичний посібник для семінарських занять / В. М. Литвин, А. Г. Слюсаренко, В. Ф. Колесник та ін.; за ред. В. М Литвина. - К: Знання - Прес, 2006. - 460 с.
- 24 Касьянов Г. В. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії / Г. В. Касьянов. – К.: Наш час, 2008. – 432 с.

- 25 Коріненко П. С. Новітня історія України (1939 – 2007 рр.). / П. С. Коріненко, М. В. Бармак, В. Д. Терещенко – Ч. IV. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2007. – 400 с.
- 26 Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костира А. А. - К: МАУП, 2006. - 694.
- 27 Кульчицький С. В. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів. / С. В. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. - К.: Літера ЛТД, 2009. - 528 с.
- 28 Лях Р.Д., Темірова Н.Р. Історія України: підруч. для 7 кл. / Р. Лях, Н. Темірова. - 4-те вид., випр. - К. : Генеза, 2003. - 190 с.: іл.
- 29 Островський В.В. Готуємося до зовнішнього незалежного оцінювання: збірник тестових завдань з історії України / В.В.Островський. - 2-ге видання, доповнене. - Тернопіль: Мандрівець, 2014. - 424 с.: іл.
- 30 Полонська - Василенко Н. Історія України. У 2. Т. - Т. 1. До середини XVII ст. - К: Либідь, 1993. - 640 с.
- 31 Полонська - Василенко Н. Історія України. У 2. Т. - Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. - К: Либідь, 1993. - 608 с.
- 32 Реєнт О. Історія України: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Реєнт, О. Малій. – К.: Генеза, 2009. – 240 с.: іл., карти.
- 33 Реєнт О.П., Малій О.В. Історія України: Підручн. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. - К.: Генеза, 2010. - 240 с.
- 34 Савченко Н. М., Подольський М. К. Історія України: модульний курс. Навчальний посібник. - К: Видав. "Фірма ІНКОС," "Центр навчальної літератури", 2006. - 544 с.
- 35 Свідерський Ю. Ю. Давня і середньовічна історія України – Ч. I. / Ю. Ю. Свідерський, В. М. Окаринський. – Тернопіль: Астон, 2007. – 368 с.
- 36 Посібники
- 37 Свідерський Ю.Ю., Ладиченко Т.В. Романишин Н.Ю. Історія України: Підручник для 7 кл. - К.: Грамота, 2007. - 272 с.: іл.
- 38 Смолій В.А. Історія України: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В.А. Смолій, В.С. Степанков. - К.: Генеза, 2007. - 224 с.: іл., карти.
- 39 Струкевич О.К. Історія України: Підручн. для 9-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.К.Струкевич. - К.: Грамота, 2009. - 288 с.: іл.
- 40 Турченко Ф.Г. історія України.: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ф.Г.Турченко, В.М.Мороко. - 2-ге вид. - К.: Генеза, 2011. - 352 с.: іл., карти.
- 41 Турченко Ф.Г. Новітня історія України. Частина перша. 1914 - 1939. Підруч. для 10-го кл. серед. загальноосвіт. навч. закл. / Ф.Г.Турченко. - Вид. 3-те, виправл. та допов. - К.: Генеза, 2003. - 352 с.: іл.
- 42 Турченко Ф.Г. Новітня історія України (1939 - початок ХХІ ст.): Підручник для 11-го кл. серед. загальноосв. навч. закл. / Ф.Г.Турченко, П.П.Панченко, С.М. Тимченко. - Вид. 5-те, доопрац. й допов. - К.: Генеза, 2006. - 384 с.: іл., карти.
- 43 Уривалкін О. М. Історія України (середина ХІІІ - середина ХVІІ ст.). - К.: Кондор, 2005. - 281 с.
- 44 Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ - початок ХХІ ст.). - К.: КНТ, 2007. - 433 с.
- 45 Чутский А. І. Історія України: навчальний посібник. К: МАУП. 2006. - 345 с.
- 46 Швидько Г.К. Історія України, ХVІ-ХVІІІ ст.: підруч. для 8-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г.К. Швидько. - К.: Генеза, 2008. - 336 с.: іл., карти.

